

Werkwijze ondersteuning begaafdheid

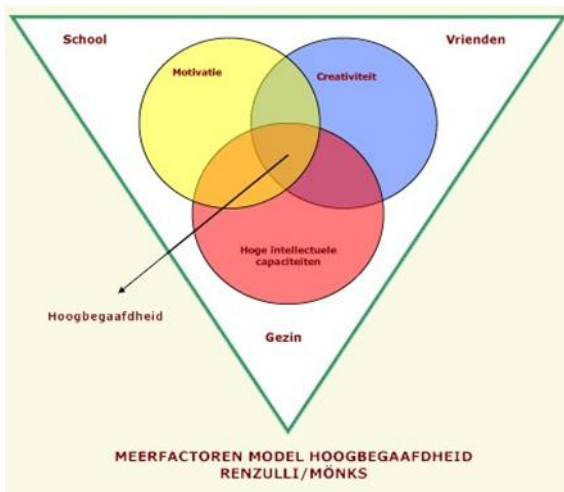
aanvulling op onderlegger ondersteuningsstructuur

Inleiding

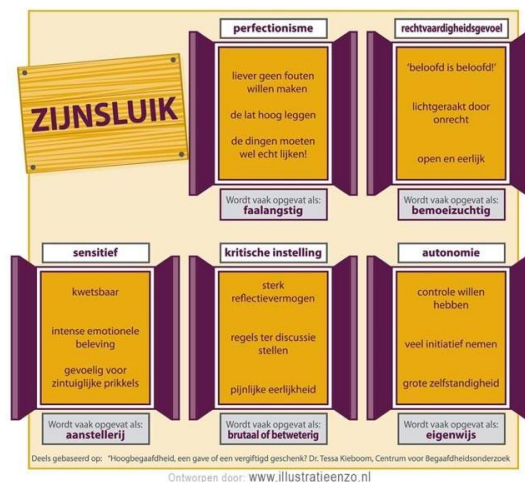
Deze 'Onderlegger begaafdheid vanuit de ondersteuningsstructuur Skobos' is als een sub-onderlegger verbonden aan de 'onderlegger ondersteuningsstructuur Skobos'. Hierdoor valt het onder de visie die Skobos heeft gesteld over ondersteuning en specifieke ondersteuning aan leerlingen en is er eenduidigheid in de te nemen routing. Deze onderlegger is te vinden via deze link: <https://skobos.nl/onderwijs/passend-onderwijs/>

Definitie begaafde leerling binnen Skobos

Bij de definitie van begaafde leerlingen binnen Skobos wordt uitgegaan van het Meerfactoren model Hoogbegaafdheid van Möncks en Renzulli, aangevuld met het Zijnsluit van Kieboom. Zoals in de beide figuren hieronder zichtbaar wordt, gaat het bij begaafdheid om meer dan alleen maar 'slimme kinderen'. Het gaat, bij het Meerfactoren-model, om de groep leerlingen waarbij naast (het vermoeden van) een bovengemiddeld IQ ook een vorm van creativiteit en motivatie in aanwezig zijn. Dat alles in samenspraak met het gezin de school en de vrienden waarin het kind opgroeit.

Figuur 1: Meerfactoren Model Hoogbegaafdheid (Renzulli, Mönks)

Figuur 2: Zijnsluit (Kieboom)

Deze leerlingen bezitten, zoals uit het Zijnsluit van Kieboom op te maken valt, over het algemeen een hogere mate van perfectionisme, hebben een sterker rechtvaardigheidsgevoel, zijn sensitiever, hebben een meer kritische instelling en een zeer sterke behoefte aan autonomie. Dit beïnvloedt meer dan alleen maar de schoolse vakken, het is een andere manier van zijn vanuit een veel hoger bewustzijn dan gemiddeld. Hierdoor hebben zij vaak sterk het gevoel anders te zijn en dit heeft effect op hun leren, denken en leven.

Niveaus van ondersteuning

In zijn algemeenheid kan hierbij gezegd worden dat hierdoor deze onderlegger begaafdheid ook ingedeeld kan worden volgens de landelijk opgestelde '5 Niveaus van ondersteuning'. Hierdoor kan er onderscheid gemaakt worden tussen basis- en extra ondersteuning.

Dit komt er kort op neer dat iedere school binnen Skobos verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het ondersteuningsbeleid. Dit houdt in dat zij zelf zorgdragen voor de basisondersteuning,

welke onderverdeeld wordt in ondersteuningsniveau 1 (vanuit basiskwaliteit) en ondersteuningsniveau 2 (doelgerichte ondersteuning), steeds gericht vanuit de hulpvraag van de leerkracht. In beide niveaus kan incidenteel de ondersteuning voor de leerkracht voor de invulling van de ondersteuning aan de groep gevraagd worden van de specialist begaafdheid (SB) van Skobos. Wanneer deze na het doorlopen van beide niveaus (nog) niet voldoende is beantwoord, kan de leerkracht incidentele extra ondersteuning inzetten binnen ondersteuningsniveau 3 en/of structurele extra ondersteuning binnen ondersteuningsniveau 4, in principe voor beide niveaus in combinatie met, door en/of via de SB. Als ook dit niet voldoende de hulpvraag van de leerkracht beantwoordt, kan de stap naar het speciaal onderwijs passend zijn en deze valt dan onder ondersteuningsniveau 5.

Regulier onderwijsleerproces in de groep vanuit basiskwaliteit (niveau 1)

Vanuit passend onderwijs spreekt iedere school ieder kind op zijn of haar eigen niveau aan. Kinderen die niet voldoende uitdaging ervaren vanuit de standaard aangeboden lessen binnen een vakgebied zullen hierdoor uitdaging in de vorm van verdieping aangeboden krijgen. Dit kan zijn vanuit de methode behorend bij een vakgebied, maar ook is er aanvullend materiaal beschikbaar en/of kunnen leerkrachten ervoor kiezen de leerling op een andere manier de leerstof aan te bieden vanuit een (gedeeltelijke) top-down manier. De leerstof wordt in dit laatste geval in zijn geheel aangeboden en vanuit daar wordt er gewerkt aan de benodigde kennis en vaardigheden. Iedere school binnen Skobos is vrij te kiezen welke materialen gebruikt worden en op wat voor manier dit wordt aangeboden.

Doelgerichte interventie in groep door leerkracht, leraarondersteuner of onderwijsassistent (niveau 2)

Wanneer een leerling verdieping aangeboden krijgt, maar zich hier nog onvoldoende door uitgedaagd voelt, is er binnen de basisondersteuning de mogelijkheid tot verbreding. Hieronder vallen vakoverstijgende activiteiten, zowel in projectvorm als in het aanbieden van vakgebieden die buiten het reguliere aanbod op de basisschool vallen. Ook hierbij is iedere school vrij te kiezen welke materialen en op wat voor manier dit wordt aangeboden.

Iedere leerkracht deelt de kinderen uit zijn of haar eigen groep in en bekijkt voor iedere leerling of er basisondersteuning nodig is volgens ondersteuningsniveau 2. Voor het onderdeel begaafdheid wordt de structuur aangehouden welke hierna staat omschreven.

Groep 1 en 2

Ieder kind maakt in de eerste week in groep 1 (liefst op de eerste schooldag) een menstekening, welke wordt beoordeeld volgens bijlage MB1 De menstekening (Goodenough).

Tijdens de periode van groep 1 en 2 wordt er door de leerkracht goed gekeken naar eventuele ontwikkelingsvoorsprongen en begaafdheidskenmerken, zoals omschreven in bijlage MB2 Leeren persoonlijkheidseigenschappen en educatieve behoeften. In deze periode worden alle signalen goed bijgehouden in het leerlingvolgsysteem en wordt er jaarlijks gebruik gemaakt van de beschikbare signaleringslijsten vanuit de SIDI-3 (het signalerings- en diagnostiseringsinstrument dat door Skobos wordt gebruikt; bijlage MB3). Door bovenstaande signaleringen wordt er gekeken hoe deze leerling een zo passend mogelijk aanbod krijgt op ondersteuningsniveau 1 en 2.

Groep 3

Wanneer er vanuit groep 1 en 2 signalen zijn gekomen van een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong en/of van begaafdheidskenmerken of wanneer er door huidige leerkracht zelf signalen worden opgemerkt, wordt de ondersteuning en het bijbehorende aanbod afgestemd op de behoeften van het kind. Het is van belang de kinderen in deze periode goed te volgen. Bij sommige kinderen zullen de ontwikkelingsvoorsprongen stabiliseren, terwijl andere kinderen juist extra voorsprongen krijgen en zo een hoog ontwikkelingsniveau laten zien (wat wellicht kan duiden op begaafdheid).

Groep 3 tot en met 8

Tussen oktober en januari van ieder schooljaar wordt ieder kind apart bekeken op een aantal kenmerkende eigenschappen door middel van het invullen van de jaarlijkse signaleringslijst uit de SIDI-3 (bijlage MB3). Resultaten uit deze screening worden per leerling en per groep opgeslagen en besproken bij de halfjaarlijkse groepsbespreking met de KC. Kinderen die gezien worden als mogelijk begaafde leerlingen, worden grofweg ingedeeld volgens de Profielen van begaafde leerlingen (Betts & Neihart; bijlage MB4). Op deze manier wordt in kaart gebracht of leerlingen 'zelfsturend autonoom' zijn en dus voldoende hebben aan de ondersteuning vanuit de hierboven omschreven ondersteuningsniveaus 1 en 2. Bij alle andere profielen wordt gekeken in hoeverre de ondersteuning geoptimaliseerd kan worden.

Doelgerichte interventie door inzet interne of externe expertise/middelen kortdurend (ondersteuningsniveau 3)

Wanneer mogelijk begaafde leerlingen niet voldoende hebben aan de ondersteuning vanuit ondersteuningsniveau 1 en 2, wordt er interne ondersteuning gevraagd van de specialist begaafdheid (SB). Dit loopt altijd via de KC vanuit de betreffende school en is gebaseerd op de hulpvraag vanuit de leerkracht, die voortkomt vanuit de totale ecologie van de leerling (leeromgeving, leerkracht, leerstof, groep en ouders/verzorgers). Er wordt een OPP opgesteld door de leerkracht voor de leerling waarin onder andere de hulpvraag van deze specifieke leerling beschreven staat en de in een ondersteuningsteamvergadering (OT) besproken doelen en routes.

In eerste instantie zal bij iedere ondersteuningsvraag vanuit de leerkracht bij de SB ingezet worden op kortdurende, incidentele ondersteuning. Deze wordt na iedere periode afgesloten met een evaluerend afsluitend OT, waarin gekeken wordt naar de status van de hulpvraag. Wanneer wordt besloten door alle betrokkenen dat de hulpvraag van de leerkracht voldoende is beantwoord, wordt dit aangegeven in het OPP en de ondersteuning vanuit de SB gestopt.

Binnen ondersteuningsniveau 3 kunnen er verschillende vormen van ondersteuning aangeboden worden, zowel los als in combinatie met elkaar. Zo kan de SB als sparringpartner dienen voor de betreffende KC (eventueel in combinatie met de leerkracht). Ook kan de ondersteuning bestaan uit het verschillende malen observeren van het kind in zijn of haar huidige situatie en daarbij coaching van de leerkracht (eventueel in combinatie met de KC). Daarnaast kan de begeleiding bestaan uit het bijwonen of verzorgen van (onderdelen van) diverse overleggen (bijv. van KC, teams, bouwvergadering, met externe instanties, OT). Verder kan de leerkracht geholpen worden bij het kiezen van werkwijzen, klassenmanagement, materialen en andere mogelijke keuzes die gemaakt moeten worden voor in de klas zoals versnelling. Ook is het mogelijk om binnen deze stap de

leerling met een zogenoemde 'strippenkaart' tijdelijk toegang te geven tot het bijwonen van de Plusklas. Hierdoor kan gekeken worden of deze plaats en/of deze manier van werken voor de leerling geschikt is en van meerwaarde.

Intensieve, specialistische interventie door inzet interne of externe expertise/middelen, structureel, langdurend of urgent (ondersteuningsniveau 4)

Als de incidenteel geboden begeleiding binnen niveau 3 voortgezet moet worden of extra uitgebreid moet worden om de hulpvraag van de leerkracht voldoende te beantwoorden, wordt dit aangegeven in het OPP en zal de ondersteuning, na overleg, structureel voortgezet worden.

Plusklas

Wanneer er binnen het OT aangegeven wordt dat plaatsing in de Plusklas het meest passend is, geldt deze plaatsing in principe voor een jaar, uitgaande van twee instroommomenten: na de herfstvakantie en na de carnavalsvakantie. Gedurende dit jaar zijn er twee overlegmomenten: een tussenevaluatie OT en een eindevaluatie OT. Wanneer uit dit laatste OT blijkt dat de gekozen interventie van de Plusklas wel positieve effecten heeft voor de hulpvraag, maar nog voortgezet moet worden, kan hiertoe worden besloten. Dit geldt steeds voor een jaar, volgens de vaste bovenstaande structuur. Wanneer een leerling in groep 7 zit, geldt een eventuele continuering van de Plusklas voor de gehele rest van de periode op de basisschool tot de meivakantie in groep 8. Hierna mag de leerling, in overleg, de Plusklas tot het eind van het schooljaar blijven volgen. De ouders/verzorgers zorgen voor het vervoer van en naar de locatie (Kindcentrum de Plataan, van Tuldenstraat 2, 5688DB, Oirschot). De leerkracht van het kind, de KC van de school van herkomst en de SB zijn allen verantwoordelijk voor hun aandeel binnen deze ondersteuning (leerkracht à basisondersteuning en mogelijkheid tot uitvoeren van opdrachten vanuit de Plusklas; KC à monitoring ondersteuning op schoolniveau en SB à begeleiding vanuit de educatieve behoeften van het kind binnen de Plusklas en eventueel daarbuiten, mocht dit binnen de hulpvraag van het kind liggen).

Inhoud lesochtend Plusklas: leren leren, denken en leven

Tijdens de lesochtend van de Plusklas wordt er zoveel mogelijk gewerkt vanuit het principe dat deze specifieke groep leerlingen het nodig heeft om in meer of mindere mate te leren leren, denken en leven. Het leren leren houdt globaal in dat het kind studievvaardigheden ontwikkelt om tot leren te komen. Te denken valt aan het leren zelf, maar ook aan de executieve functies die nodig zijn om te kunnen leren. Bij het leren denken gaat het, naast het creatief denken, filosoferen en debatteren, om de manier van denken vanuit een growth mindset. Bij het leren leven is het voornamelijk van belang de kinderen door middel van psycho-educatie te leren omgaan met zowel henzelf, ontwikkelingsgelijken, leeftijdsgenoten en de rest van hun omgeving. Deze drie uitgangspunten (leren, denken en leven) komen steeds terug in de activiteiten van de groep en worden op individueel kindniveau uitgewerkt naar de behoeften van deze leerling.

Opdrachten zelfstandig werk (weektaak/taakbrief)

Iedere week stelt de SB de leerling, de leerkracht, de KC van het betreffende kind op de hoogte van de opdrachten die de SB geeft om op te nemen in het zelfstandig werk van het kind. Op deze

manier komen de opdrachten vanuit de Plusklas naar de klas. De leerkracht houdt hier rekening mee in het opgeven van het aantal opdrachten aan deze leerling gedurende de week, zodat de leerling tijd krijgt op school om de opdrachten te voltooien voordat hij of zij weer naar de Plusklas gaat.

Mogelijkheid extra incidentele en/of structurele aanvullende ondersteuning binnen ondersteuningsniveau 4.

Wanneer bij een plaatsing binnen de Plusklas aanvullende ondersteuning in de vorm van individuele begeleiding van de SB of een gedragsspecialist (GS) en/of meer- en hoogbegaafdheidscoördinator (MHB-coördinator) nodig is, kan dit besproken worden met KC. De SB en/of GS kan dan kort of langdurig structureel aanvullende ondersteuning verlenen. Het behoort ook tot de mogelijkheden om alleen deze specialistische ondersteuning in te zetten, zonder plaatsing in de Plusklas.

Tussen- en eindevaluaties

Binnen ondersteuningsniveau 4 vinden er gedurende het jaar ondersteuningsteamoverleggen (OT) plaats, een tussen- en een eindevaluatie volgens onderstaand rooster:

Instroomgroep	Tussenevaluatie	Eindevaluatie
herfst	februari/maart	september/oktober
carnaval	september/oktober	februari/maart

Na een opstartgesprek is er ongeveer een half jaar later een tussenevaluatie waarbij de nadruk ligt op de vraag of de ontwikkeling van de te behalen doelen op gang is gekomen. En bij de eindevaluatie wordt gekeken of de doelen zijn behaald en wat de te nemen vervolgstappen zijn. Wanneer de hulpvraag voldoende is beantwoord, loopt de begeleiding af, wanneer dit niet het geval is kan gekozen worden om het huidige aanbod voort te zetten en/of aan te passen.

Verwijzing naar passende onderwijssetting (ondersteuningsniveau 5)

Wanneer na het doorlopen van de ondersteuningsniveaus 1 tot en met 4 de hulpvraag vanuit de leerkracht, ondanks alle mogelijke inspanningen van alle betrokkenen, nog steeds onvoldoende is beantwoord, kan er overgegaan worden naar een andere passende setting. Deze gang van zaken is gelijk aan de algemene procedure welke in het hoofddocument is omschreven. Dit wordt in het OT met alle betrokkenen besloten.

Bijlagen

[MB1 Menstekening \(Goodenough\)](#)

[MB2 Leer- en persoonlijkheidseigenschappen en educatieve behoeften](#)

[MB3 Jaarlijkse signaleringslijst formulier 1A \(SIDI-3\)](#)

[MB3 Jaarlijkse signaleringslijst formulier 1B \(SIDI-3\)](#)

[MB4 Profielen van begaafde leerlingen \(Betts & Neihart\)](#)

[MB5 Praktische informatie Skobos Plusklas](#)